

РОЗВАГЯ

ЧАСОПІСЬ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ.

ВИДАЄ „ВИДАВНИЧЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ІВ. ФРАНКА“

редакційна секція української таборової організації.

Виходить що тижня в суботу.

Наша часопись виходить виключно засобами полонених Українців, тому всі читачі повинні її по змозі грошово підpirати.

На свій шлях.

З нечуваною силою вибух український національний рух і широкими хвилями розкотив ся по цілій Україні. Рух цей відрізняється від руху 1905. року не тільки своїми розмірами, але й цілою свою істотою. Коли в 1905. році українське громадянство дало себе заманити гарними кличами й широкими обіцянками зі сторони російських партій, коли воно тоді вибрало дорогу „від загально-російського до свого“, не помічаючи навіть, що ступило на цілок Столипінську стежку: – „сначала успокоєні, а потім реформи“, – то нині напрям політичної української роботи зовсім протилежний. Громадянство українське переснічилося, що покладати ся на обіцянки, хоч би й найциріших приятелів, не слід, що ні за які прислуги не можна дістати того, що здобудеш собі власними силами. І ось тому то заходилося воно коло праці на власні сили й ризику.

Багаті досвіди цієї війни переконали й нас Українців, що тільки той може рахувати на побіду, хто завжди держить ініціативу в своїх руках, хто ясно ставить собі власну ціль і в кожний момент перший готовий зробити рішучий крок. Через те, не чекаючи, поки будуть скликані загально-російські Установчі Збори для вироблення російської конституції, Українці не тільки гарячково готовлять ся до тих зборів, але вже тепер поступенно переводять різні реформи і зміни в місцевій управі краю, обсягають різні адміністративні місця українськими діячами, відомими вже свою попе-

редньою працею. Маємо вісти, що куратором (попечителем), київської шкільної округи став відомий український педагог Іван Стешенко, комісарем по справам друку – публіцист Сергій Єфремов, Дмитро Дороженко вибраний на помічника київського губернатора. У міську київську думу пройшла більшість радників Українців.

Подібні звістки надходять також і з інъих українських міст, ба навіть і сіл.

Березня 30., міністер-президент кн. Львов приняв українську депутатію з представників петроградських груп Союза Українських Поступовців, українського петроградського студентства й зорганізованих українських солдатів та робітників. Делегати вручили міністрові пропамятне письмо, в котрім виложені домагання, які на думку депутатії мусять бути негайно здійснені. Ці домагання в головних рисах такі: призначення в українських губерніях на всі адміністративні становища осіб, які були б знайомі з краєм і мовою місцевого населення; призначення на губернських комісарів Українців, а також осібного комісара для українських справ при тимчасовім правлінні.

Після прихильної відповіді міністра, петроградські Українці зараз же утворили „Українську Національну Раду“ з представників усіх столичних українських організацій і негайно звязалися з „Центральною Українською Радою“ в Київі.

„Центральна Українська Рада“ в Київ обєднує нині майже всі політичні, громад-

ські, культурно-просвітні й економічні організації на цілій Україні й поза Україною. Кожна організація має в „Раді“ своїх відпоручників.

Чим далі, до „Центральної Ради“ входить все більше представників найрізніших українських організацій, через що ціла національна українська робота прибирає одноцільного організованого характеру. Таке зосередження й упляновання всіх сил—необхідна під цей час річ, бо розбурхане українське життя мчить шаленим темпом наперед і без вмілості керми можливі велики помилки й даремна трата сил. Національна українська робота розвивається з надзвичайною скорістю й набирає величеських розмірів, але одна спільні мета лутич усі громадські сили разом, додає певності й витривалости борцям за кращу долю.

Величезні маніфестаційні походи в Київі, Петрограді й інъих містах, в яких брали участь десятки ба навіть сотні тисяч людей показують, як глибоко захопив український рух народні маси. Усі росийські часописи описують яскравими фарбами українську маніфестацію з приводу Шевченківського

свята, коли на переді 20.000 товпи, вкриті бунчуками й величезними жовто-блакитними прапорами, їхали на конях потомки славних Запорожців, кубанські козаки, а за ними вслід військові відділи солдатів-Українців зі своїми офіцерами.

Розгойдані хвилі народнього українського моря виносять на поверхню життя все нові й нові сили, нові й нові лави борців за щастя й крацу долю.

Українське громадянство зрозуміло, що якраз тепер, коли величезна різноплеменна росийська держава перебудовується на зовсім нових підвалах, а властиво на звалищах старої Росії, тільки той виборе собі належне місце, хто виявить найбільшу ініціативу й найсильнішу волю, і негайно сам твердою рукою візьме своє право.

Ніби від імені цілого пробудженого українського народу виступає на київськім українськім кооперативнім зізді, наладований боєвою муніцією й стискаючи крізь у руках, новітній вояк, оборонець України й кінчає свою гарячу промову: „Вільна й самостійна Україна, рідна мова й освіта“!

Росенко.

Справа міра.

Історія розповідає нам про страшні бої з колишніх ворогів. Але найстрашніші бої минувшини являють ся дитячою невинною забавкою в порівнанні з тим пеклом, яке діється ся тепер на західному фронті. Як кажуть очевидці, не лишилось у тих місцях клаптика непорушені землі: вся зрила окопами, опутана колючим дротом, перекопана гарматними знаряддями, перемішана з залишком та истріена трупами, горами трупів тих самих, які боролись за те, щоб краще жило ся—за волю. Чи не в це гірка іронія над чоловіком? Чи не свідчить вона, що всякі благородні кличі—страшна брехня перед людьми й перед собою? Чи не стверджує вона стародавню поговоріку, що перш усього „чоловік чоловікові вовк“, що готов вирвати з зубів у другого те, що йому вподобалось. Бо коли взяти тільки теперішні бої на західному фронті, то хиба не кажуть Німці й далі, що вони ведуть лише оборонну війну, або Французи та Англійці з другого боку, що вони хочуть взяти тільки те, що в них ограбили Німці, що по справедливості їм належить. Правда й за одною й за другою стороною. Борють ся дві правди і родять страшний гріх—смерть тисяч і міліонів людей. І борють ся далі з нечуваною упертістю.

Та страшна упертість, яка проявилася як з англійського так із німецького боку в останніх боях, в результаті того, що й одна й друга сторона оглядались на Росію. Переворот у Росії, який повалив

найстрашнішого ворога—самодержаніє, поставив її в таке становище, що війна далі для неї непотрібна. Ясно для всякого, що багато корисніше боротись уже в себе дома з останками старого ладу, приласти всі сили для праці на свободному полі. Ніяка побіда над зовнішнім ворогом цього не дала б. Для чого ж воювати далі? Але покажи тепер Німці в цих останніх боях свою слабість, хто знає, чи не забудуть народи Росії про свої внутрішні справи й не кинуть ся знову в вир війни. Це знають, як Англійці, Французи, так і Німці. Тому й іде на західному фронті така страшна боротьба. Поки що, не зважаючи на страшні жертви, які понесли Французи й Англійці, вона скінчилася для них невдачею—проломити німецького фронту їм не вдалось. І цей факт нас знову таки ставить близьче до міра. Рахуючись із цим фактом, німецький штатс-секретар Ціммерман не без підстави каже, що ми стоймо вже перед кінцем війни.

Бої на цьому фронті не закінчилися ще, і як не дивно може показатись, а страшна, нечувана заваятість, а якою вони ведуть ся, впевняють нас тільки в тому, що це останній бої. Так часто перед теплими днями весни, коли вже проглядав сонце, коли природа, збудившись, починає нове життя, зима, ніби зібравши із останніми силами, заведе хуртовину, затріцьти морозом.

Так дивлять ся на цю офензиву й самі Англійці. Нема ні однієї часописі ні одного голосу, який

би казав щонебудь інъче. Скрізь одна й та думка: ця оfenзива несе кінець війнї. Так говорить і сам головний воїд англійської армії.

Треба сподіватись, що ця оfenзива дасть для соціалістів—представників будучої штокгольмської конференції—той матеріял, у руках із яким вони примусять воюючі сторони помиритись. Бо яка може бути й сріздві ціль дальшої війни. Останній бої показали ще раз тільки те, що було вже показано сотні разів: що Німці занадто сильні, щоб зломити їх мілітарно. Морська блокада німецьких берегів та позиційна війна, які мали викликати економічне внеслення Німеччини й примусити її таким чином до мира, показались палицею однаковою на обидва кінці. Це викликало з німецького боку загострену війну підводними човнами, яка принесла Англійцям, крім величезних втрат у флоті, ще й те, що самій Англії як і Німцям загрожувє голод, чого не відмовляють також самі Англійські часописі, як н. „Дайль-Майл“. Становище склалось таке, з якого треба шукати виходу не тільки Німцям. Недавня заява гр. Черніна, що центральні держави готові помиритись на почесних для воюючих сторін умовах, відносилась не тільки до Росії, а й до всіх воюючих. Розуміється, що в інтересі Англійців та Французів було предложить Німцям мирові услівія, та цього не вдалось. Отже хоч не хоч, а прийдеться приглянутись до тих умов, які мають на думці Німці.

Штокгольмська конференція, яка мав розпочати свої наради з половини травня, мав попередити тільки те, що неминуче наступило з вибухом революції. Революція крім того, що перетворює стару самодержавну Росію на демократичну державу, що відбилась окликами в реформі прусського виборчого права, в мадярськім парламенті, в заяві румунського короля—зразу ж таки показала дорогу до мира. Становище, витворене нею зразу оцінили центральні держави та заявили про свою згоду помиритись на почесних услівіях. І хоч для Росії в цей момент мир дійсно являється дуже бажаним, та як не як, а жине серед російського народу давно несимпатія до Німців, до того ж почуття солідарності зі справедливими бажаннями французького народу та бельгійського, очистити свою землю од корога, по причині самої звичайній людської порядності не позволяли допуститись до сепаратного мира з центральними державами. І тому ми бачимо в численних заявах представників різних соціалістичних партій, в заявах комітету робітничих і салдацьких депутатів, що Росія веде тепер війну, лише охороняючи свою свободу, що вона готова заключити мир без анексій і відшкодовань, та рівночасно не заключити вона сепаратного мира, не зрадити своїх союзників. І хоч союзники знають про такі заяви, вірять може їм, та одночасно знають вони дуже добре й те, що не слід зловживати тепер солідарністю Росії. Бо солідарність ця при теперішньому положенню може скоро захистити ся.

Вони знають, що Росія не хоче сепаратного мира, але це саме кладе на них обов'язок подати про загальний мир.

Події в Росії з великою скорістю йдуть далі, кожний день приносить щонебудь нове. Не виключено й те, що Росія, яка сьогодні не хоче сепаратного мира, завтра примушена буде самим ходом подій дальшої революції звільнитись солідарності та заключити сепаратний мир. Бо ми знаємо, яку велику ролю грають тепер у Росії широкі народні маси, а настрій їх напевно не за війною. Ми знаємо крім того, що навіть організоване робітництво, яке свідчить про чогось добивався ся, поділилось на два табори, „Плехановці“ за дальшою війною, а „Ленінці“ за миром зараз. Правда, що Ленінців поки що меншість, та думка їх про негайний мир має тепер дуже вдачний ґрунт для поширення. Знає це дуже добре кожна з воюючих сторін і кожна, хоч по різному, заінтересована в тому, що діється ся. Характерно, що в двох ворожих сторін—Росії й центральних держав—тепер одинакові інтереси: загальний мир для обох із них однаково бажаний, бо центральні держави осягають через нього, що хочуть, а Росії він розвиває руки. Тому нема нічого дивного, що найактивнішу участь у скликанню штокгольмської конференції бере Росія й центральні держави, далі Італія, за ними, вірна старим традиціям, тягнеться Франція, а про участь Англії в цій конференції й до цього часу нічого не чути. Та приймуть, чи ні англійські соціалісти участь у конференції, очевидно, що це не буде мати впливу на її рішення. Передбачити, які рішення винесуть участники її також трудно, та здається ся, що вона й буде початком кінця війни.

Ясна річ, що соціалісти, які будуть на ній, постараються склонити всіх воюючі сторони до загального мира. Багато фактів, а особливо остання англійсько-французька оfenзива промовляють за те, що такі рішення соціалістами будуть прийняті. Багато надій на те, що таке рішення будуть старатися провести не тільки німецькі а й російські соціалісти. Але колибо воно не принялося, то сам факт того, що Англія та Франція не хочуть миритись, міг би штовхнути Росію на сепаратний мир. Тоді думки Леніна, який тепер каже що сепаратний мир не плямує чести Росії, бо воєнні договори з Англією та Францією заключались не народом а царем, якого тепер нема,—мусили б взяти перевагу. Все це добре знають як вороги так і приятелі Росії,—коли загалом у неї тепер є приятелі серед воюючих—і треба думати, що не допустяти до сепаратного мира. Характерно й те, що ні одна газета не важить ся тепер говорити, що про четверту зимову кампанію, що ні одна з воюючих держав не говорить поки що про воєнні кредити на 1918. рік. Все це промовляє за те, що літо несе нам коли не загальний то сепаратний мир.

Пущик.

ПАРЛЯМЕНТ.

В статті нашої газети п. н. „Монархія й республіка“ (див. ч. 15.) вказано, що в конституційних монархіях та республіках законодавча влада належить не голові держави, як у самодержавних монархіях, а в більшій чи меншій мірі парламентові. Та широкі народні маси деспотичної російської держави мало що знають про парламент. Конституція, республіка й парламент—то такі речі, про які в Росії небезпечно було не тільки говорити в народі, а навіть і слухати.

Але часи страшного лихоліття минають і зявляють ся надії на ліпші умови державного життя. То ж мусимо по можливості як найдокладніше познайомити ся з різними формами державного ладу. А коли так, то мусимо знати, що саме уявляє собою й парламент.

Парламент—то є законодавча інституція конституційної або республіканської держави. В деяких державах парламент називається інакше: в Австрої, наприклад,—райхсратором, у Німеччині—райхстагом і т. ін., але то все те саме. Парламенти можуть бути однопалатні і двопалатні.

Зараз існуючі парламенти майже в усіх конституційних та республіканських державах двопалатні, себто вони складаються з двох частин: перша частина, до якої входять послі (депутати) вибрані горожанами держави, уявляє собою приблизно те саме, що російська Державна Дума й називається в одній державі палатою послів, у другій—нижчою палатою і т. ін.; друга частина, до якої входить виключно велике панство держави, уявляє собою російську Державну Раду („Государственний Совет“), а називається вона в одній державі палатою панів, у другій—вищою палатою, в третьій—сенатом і т. д.

Парламент має своїм завданням розглядати, обмірковувати й ухвалювати подані йому правителством і власні законопроекти; переробляти й касувати старі закони, як що в цьому буде потреба; пильнувати за тим, аби як найліпше були задоволені потреби держави й людності, аби члени правителств та чиновники робили все, якого закон вимагає, щоб нечинилося кривд і несправедливостій народові і т. ін. Парламент дбає про справи державної охорони, поліції, судівництва, по-чти, залізниць та інших державних шляхів, народинної, середньої й вищої освіти в державі, про лікарську запомогу для людності. Парламент затверджує торговельні договори з різними державами, дає дозвіл на побір рекрутів і установлює число солдатів для армії; річно ухвалює державний бюджет, себто, які мають бути прибутки й видатки на потреби держави: відкіля саме мають поступати до державної скарбниці кошти, які мають бути податки з народу і т. ін., скільки можна витрачувати на гінсько, на освіту, на лікарні, залізниці,

платню всяким чиновникам і т. ін. Без згоди парламенту не може бути видано ні жодного закону в державі. Коли, наприклад, правительство хоче видати якийнебудь новий закон, або змінити чи скасувати старий, воно мусить подати свій проект до парламенту й тільки тоді, як він згодиться з ним, як ухвалити його, стає законом.

Для того, щоб виконувати свої обов'язки, парламент кожного року збирається до столиці на наради, які тривають так довго, як того вимагають справи. Причому палата послів радить цілком окремо від палати панів. Спершу палата послів розглядає, докладно обмірковує й ухвалює або відкидає всі подані міністерством або самими послами законопроекти, чи якісь інші справи, а потім все, що ухвалюється, передається до палати панів. Як палата панів згоджується з ухвалою палати послів, тоді той закон, чи якась інша справа, переходить на затвердження: в конституційній державі— монарха, а в республіканській—президента. Коли голова держави затвердить поданий йому законопроект, ухвалений обома палатами парламенту, він стає законом. Монархові, а в деяких республіках і президентові дається основними законами право й не затверджувати законів, коли він найде їх чомусь не відповідними, але переробляти їх на власну руку або робити додатки і т. д. не дозволяється. Та щоб примусити голову держави затвердити відкинутій ним закон і взагалі шанувати ухвали парламенту, парламенти мають також деякі засоби. Вони в таких випадках можуть одмовитися затвердити бюджет, дати згоду на побір рекрутів і т. ін. Без затвердження ж парламентом бюджету, а головне податків, державна каса може опинитися без коштів, а без згоди на побір рекрутів—без війська. В деяких державах, коли однінитий головою держави закон буде ухвалений ще два рази парламентом з іншим складом послів (опісля нових виборів), то він стає законом і проти волі голови держави, або він мусить тоді вже бевзумно затвердити. В наглих випадках, як у парламенті нарад не відбувається, а закон якийсь конче треба видати, голова може видати його й сам, не питуючи згоди парламенту, але за підписом відповідного міністра, який відповідає перед парламентом за наслідки такого закону. Як же парламент збереться на нараді, тоді закон мусить бути поданий на розгляд і ухвалу парламенту. Парламент може ухвалити його або відкинути.

На той випадок, як палата панів не згоджується з ухвалою палати послів, законопроект повертається ся назад. Коли ж палата панів хоче зробити якісь зміни в принятому палатою послів законопроекті, справа полагоджується в той спосіб, що обидві палати вибирають з поміж своїх

членів спільну комісію й доручають їй прийти до порозуміння. Коли ж палата панів цілком не погоджується з ухваленим нижчою палатою законопроектом, то його повертають назад і він не може бути законом. В деяких державах повернутий до палати послів законопроект може бути знову розглянутий і ухвалений вдруге або і втретє, після чого стає законом навіть тоді, коли з ним не погоджується ся не тільки палата панів, а й сам голова держави. Та тільки не всі парламенти мають такі права.

Окрім цілком законодавчої роботи, парламент контролює діяльність всіх міністрів та інъих урядовців, пильнує за тим, щоб справедливо розкладалися ся й збиралася державні податки, щоб кошти витрачувалися тільки на підставі ухваленого бюджету, щоб все робилося по закону. Як виявиться якенебудь шахрайство або, що якийсь міністер чи інъичий півладний йому чиновник робить проти закону, кривдить людей, не виконує як слід своїх обовязків і т. п., парламент має право вимагати від них негайних публичних пояснень про всі їхні вчинки, вимагати, щоб вони пішли в „одстанку“ й навіть віддавати їх під суд. Судять міністрів спеціальні суди, які складаються в одних державах із чиновників, призначених монархом, в інших—на половину парламентом, в третіх суддів призначає сам парламент, а то й увесь народ. Це примушує панів міністрів, а також і голову держави бути обережним у відносиах до парламенту і зважати на його ухвали й домагання.

Після цього легко уявити собі, яке велике значення в життю держави має парламент.

Та тільки не всі парламенти мають однакові права, не всі однаково боронять інтереси людности, а особливо інтереси працюючих мас: робітників та селян. В тих державах, де народ одностайні

обстоює свої права, боронить їх в найрішучіший спосіб, парламент має велику силу; в тих же державах, де народ бойтися політичної боротьби, ухиляється від неї або до всього становить ся байдуже, там парламенти не мають тоді сили і значення. В таких державах мають перевагу поміщики, фабриканти, чиновники і т. п. В парламентах таких держав засідають у великому числі вороги робочої класи, вороги народу й дбають лише про свої інтереси, а не про народ.

То ж велике значення має те, хто в парламенті тримає головний провід у роботі, хто там має перевагу при голосуванні і т. п. Залежить це в головній мірі від того, хто саме має право вибирати членів до парламенту, кого туди можна послати і т. ін. Але про це будемо говорити у другий раз. В державах, які складаються з кількох автономних або союзних частин, як наприклад: Швейцарія, Сполучені Штати (держави) Північної Америки, Німеччина, Австро-Угорщина і т. и., власті загальнодержавного парламенту розділюються поміж ним і окремими краєвими, чи то автономними, чи союзними соймами або парламентами. Загальнодержавні парламенти керують законодавством та інъими справами, що стосуються ся лише до цілої держави, як заступництво й охорона прав та інтересів цілої держави й її горожан перед інъими державами, податки на загальнодержавні потреби, державне військо, пошта, залізниці, торговельні та інъичі зносини з чужими державами і т. і. Автономні ж чи союзні сойми або парламенти рідять законодавством і інъими справами, що стосуються ся лише свого автономного чи союзного краю, як справи про народну освіту, місцеве судівництво, громадська адміністрація, охорона лісів, регуляція рік, місцеві шляхи, податки на потреби краю і т. і.

Iv. Наддніпрянець.

Сіятелиям.

(Культурним робітникам по таборах присвячуємо).

Сміліще кидайте зерно,
Воно зійде й зазеленіє;
Бо ґрунт родючий і давно
На нім ніхто уже не сів.

В чужих руках були лани,
Чужі над ними панували—
Тому так пишно буряни
На всім просторі виростали.

Але ваш плуг до самих нідр
Родючий ґрунт перевертав,
Від буряну найменьчий слід
На всіх просторах не лишав.

Сміліше ж кидайте зерно,
Вже скоро сонечко пригріє,
Ростки чудові дасть воно
І гарно скрізь зазеленіє.

За працю ж ту, що кладете
Ви тут в неволі, на чужині,
Чудові жнива зберете
Колись на Вільній Україні.

M. К-ський.

Вісти з України.

Українське національне військо. „Кіевская Мисль” подає: Дня 9. марта в 6. год. вечером у льокалі кіївського Технічного Товариства, відбудеться нарада в справі організації та сформування українського легіону. На нараду запрошено офіцірів, що цікавляться цею справою.

Тимчасовий комітет запрошує окремою відозвою, видрукованою в „Кіевской Мислі” по українських всіх вояків і приналежних до війська Українців прибути на велике віче, яке відбудеться днем 14. марта в актовій салі Кіївського Комерційного Інститута, для обговорення справи утворення українського національного війська в деталях. На порядок дневний віча поставлено такі точки: 1) утворення війська; 2) організація на національному грунті всіх Українців, які вже тепер несуть службу в війську; 3) утворення інформаційного бюро; 4) нові пропозиції і 5) вибори членів постійного комітету в справах утворення українського національного війська. Відозва кінчується увагою, що збори будуть відкриті для всіх зацікавлених цею справою.

Дня 22. марта відбулося в Київі в 3-ій авдіторії Кіївського Комерційного Інститута на розі Несторівської ул. та Бібліківського бульвару перше установче зібрання салдатів, офіцирів, військових лікарів і урядників української національності. Вибрано тимчасовий комітет і переведено дискусію над справою утворення українського національного війська для боротьби з зовнішнім ворогом і підтримання тимчасового уряду перед реакційними заходами прибічників скасованого царського уряду.

Відбулося кілька зібраних Українців-офіцірів, салдатів, юнкерів, військових лікарів і урядників. На цих зібраних принято таку резолюцію: з уваги на небезпеку, яка грозить нам від зовнішніх ворогів і, ідучи на зустріч заклику тимчасового правительства з дня 22. марта 1917. р. про зведення ісіх сил народу й армії, українське військове зібрання постановило незалежно від регулярної армії сформувати з добровольців і свободних від воєнної служби „охоче-комонний полк” з усіх родів оружжя. Вибрано осібний комітет для організації полку. Занесування добровольців відбувається в помешканні педагогічного музею на Вел. Володимирській і в канцелярії пресового бюро. До українського охоче-комонного полку приймаються особи різного віку.

Всеукраїнський національний з'їзд. Недавно відновлене українська часопис „Ноза Рада” в Київі принесла цілий ряд вісток з України, між іншим про всеукраїнський національний з'їзд. На з'їзді пристали участі представники всіх національностей, що заселяють Україну. Другий день з'їзду розпочався промовою проф. М. Грушевського, який говорив до програми з'їзду, потім запропонував вибрати товаришами голови двох матросів представників кронштадтської флотилії. Представник матросів пояснюється на катедрі в шанції віддав честь українському прапорові з портретом Т. Шевченка. Його вітають гучними оплесками. Далі прочитано кілька докладів: Т. Ткаченко, про „основні підстави організації української автономії”; Крижановський, про „спосіб і порядок фактичного творення автономії України”; В. Садовський, про територію України. По рефератах почалися привітання від неукраїнських організацій: від кіївського городського виконавчого комітету, від обласного комітету кадетів, від представника кіївського війська Матушинича. Кіївський губернський комісар Сукупкін, дає обіт, що провадити все обов'язки, які покладаються на нього. Український народ. Кінчиться своє привітання Сукуп-

кин, як і поперець представники. „Нехай живе український народ! Нехай живе Вільна Україна вкупі з Вільною Росією!“ Далі вігали представники різних вібрацій, комітетів, гуртків.

День закінчився резолюцією:

„Згідно з історичними традиціями сучасними реальними потребами українського народу, звід уважає: 1) що тільки широка національно-територіальна автономія України забезпечить потреби нашого народу і всіх інших народностей, які живуть на українській землі, 2) що сам автономний устрій України, а також і інших автономних країв Росії мати не повинні гарантії в федераційному устрої Росії; 3) тому єдиною й відповідною формою державного устрою від уважає федераційну демократичну республіку російськую, а одним із головних принципів української автономії, повне забезпечення національних меншин, що живуть на Україні.“

Вісти з цілого краю. „Нова Рада“ містить цілий ряд вісток про український рух на провінції. В містах містечках і селах: Катеринославщини, Кіївщини, Поділля, Волині, Херсонщини, Чернігівщини, Полтавщини — відбуваються віче, закладаються товариства, засновуються газети, домагаються української школи — все під кличем „Нехай живе вільна Україна“.

Грушевський про українське питання. В „Новій Раді“ в статті: „Повороту нема“ пише Грушевський, що минув той час, коли Українці стремілися до культурної автономії. Українці стятали кіру в російську поступовість. Через те дамагуються лише злуги федераційної з Росією, а коли ні, то цілковито незалежності України.

В іншій статті: „Цар чи республіка“ Матушевський, вказуючи на те, що Україна терпіла 250 літ гніт від царів російських, застерігає Українців від нового ярма московського, нагадуючи, що український народ віколи не знав царя, спокон віку має демократичний державний лад.

Москаль про Україну. В попередньому числі „Розваги“ було поміщено, що писала „Реч“ із приводу маніфестації української в Петрограді — нині бачиню, як Граческул в „Русской Воле“ вихвалиє на всі боки Україну, 30-міліонний український народ, як ганьби російську дотеперішню політику в спряті українського питання. Видно переконалися Москаль, що „Українци більше є і будуть“.

Воєнний міністер у виконавчому комітеті. На засідання виконавчого комітету об'єднаних організацій м. Києва прибув воєнний міністер Гучков. Від імені Українців говорив барон Ф. Р. Штейнгель, який висловив надію, що домагання Українців, мати автономію, знайдуть справедливе рішення на Установчих Зборах. Гучков сказав: звичайно за рішення Установчих зборів я ручити не можу, але твердо вірю, що всі в Росії прийдуть до тої думки, що єдиний державний організм справді найкраще буде працювати при гармонії й згоді складових його частин, які мати муть певну міру самоврядування. Голова комітету просив Гучкова передати новому правительству все, що говорилося на зборах і принести до відома, що Київ вірний новому ладові.

Український воєнний округ. Видано приказ по арміям яким перемінено Кіївський воєнний округ на Український воєнний округ.

Українські полки. „Русское слово“ подає з Київа, що прийшов дозвіл із головної кватирі на формування українських полків із добровольців.

Вісти з цілого світа.

Мирова робота соціальної демократії.

Старшина данської соціалдемократії висловила бажання як найскорішого заключення миру. Вона вітав всіх, хто приламав участь у мирових сиромітнинях. Далі вона постановила зажадати засновання виконавчого комітету інтернаціонального бюро, яке б почало роботу в спрямі спільнотої праці над миром заступників соціалдемократії всіх держав.

Штокгольмська конференція. Коненгагенська газета «Соціал-демократ» містить у числі з 29. квітня запрошення Гісмана, секретаря інтернаціонального соціалістичного бюро, на інтернаціональну конференцію, в якім між інчим говорить ся:

Шановні Товариши! Конференція почнеться 15. травня 1917. року. На денному порядку стоїть обговорювання інтернаціонального положення. Запросини відносяться до партій меншості в воюючих державах. Ми просимо партії і групи, які хотіли б принести участь, як можна скоріше подати імена своїх делегатів і зараз таки подати до відома, коли б делегатам було утруднене здобування пашпортив.

Французькі соціалісти відмовляються від участі в конференції. Виконавчий комітет французьких соціалістів постановив 13-ма голосами проти 10-ти, що відкидає запрошення до участі на міжнародній конференції; що жaden член французьких соціалістів не буде уповноважений до присутності на конференції.

Перед штокгольмською конференцією. Часописі приносять вісти, що французький міністер муніції Тама повідомив Шайдемача й Еберта (німец. соц.), що не вважаючи на постанову виконавчого комітету, щоб соціалісти французькі не приймали участі в конференції, вони все таки будуть на ній присутні.

Подорож австрійських соціалістів. Австрійські заступники соціалістів мають відіхнати до Штокгольму 12 травня. На конференції приймуть участь і чеські соціалдемократи.

Німецькі мирові умови. Довідуюмося з газет, що в цьому місяці німецький канцлер має виступити з мировими умовами. Умови мають бути дуже помірковані (умерені) і надавати муться до прийняття.

Фінансове становище Росії. Російський міністер скарбу Терещенко подав фінансовий стан Росії на одному публичному зібранню в Москві. По його звідомленню досі зробила Росія в Злучених Державах дві позички. Довг Японії виносить 150 мільйонів рублів. Позички в Англії виносять 6 міліардів рублів. Щоденні видатки на війну виносять тепер 54 міліони. Загальні довги до першого січня 1918 р. досягнуть до 55-ти міліардів. Звичайний річний бюджет від цього дня буде обтяжений 2^{1/2} міліардами рублів процентів.

Усунення французького головного команданта. Агенство Гаваса подає звістку, що французький начальник командант Нівель покинув свою посаду; на його місце іменовано генерала Петека.

Шумна демонстрація в Петрограді. Через Копенгаген доносять що велике число солдатів петроградського гарнізону, які наслідком останнього розпорядку військового міністра повинні були йти на фронт, запорядили велику демонстрацію. Багато

офіцірів було розстріляно.

Німецький Райхstag. Травня 2. німецький парламент почав свої наради. Президент у своїй промові висказав нараду на приближення кінця війни й на те, що Німеччина стоїть досить твердо, щоб заключити мир, який забезпечив би її існування й дальший цивільний розвиток.

Воєнні маніфестації в Петрограді. Петроградське телеграфне агентство доносить, що 29. квітня ранені й каліки, що находяться в Петрограді на курасії, запорядили велику маніфестацію. Із усіх шпиталів потягнулися товпи, незважаючи на сніг і дощ, до Казанського собору з пропорями, на яких стояли написи за продовження війни, щоб кров яку пролито на полях не була даремною жертвою. Ті ранені, що не в стані були ходити, слідували за походом на возах й автомобілях. Маніфестація зробила на населення сильне враження.

Агітація Леніна. Виконавчий комітет робітників і солдатів сконстатував, що пропаганда Леніна за мир вносить дезорганізацію, але признає, що поки агітація має характер пропаганди, препрессивні міри є неможливі. Тому постановив вести агітацію проти Леніна в пресі й між військами.

Робота в петроградських фабриках. Паризькі часописи доносять, що в петроградських фабриках робітники знову принялися за роботу, хоч і не всі їх домагання задоволено.

Мілюков про Австро-Угорщину і Царгород. В розмові з одним англійським кореспондентом Мілюков заявив, що найширша автономія для Славян в Австрої не може вдоволити, лише повна незалежність Славян може розвязати славянські питання. Про Царгород заявив, що він повинен належати до Росії, чому не буде противитися Вільсон. Це до міра, Мілюков сказав, що російське правительство не дістало нікої офіційної пропозиції, яка би могла послужити підставою до переговорів.

Невдоволення Французи. Паризька преса страшно недоволена цим, що положення на російському фронті дозволяє Німцям перекидати великі маси війська на французький фронт. Преса вимагає, щоб Росія залишила вже святковання революції, щоб зараз же були пороблені приготовання до сильної офензиви.

Розлом у російському правительстві. Через Штокгольм передають, що в правительстві наступили непорозуміння, Керенський бажає видалення Мілюкова.

Світова війна.

(Від 26. квітня по 4. травня).

Французько-німецький фронт. Велика англійсько-французька офензива проти Німців закінчилася невдачею для Англійців та Французи: вони не осiąгнули того чого хотіли, себто прорвання фронту. Втрати, які понесли Англійці та Французи під час трохи страшних боїв, обчислюють на 200 тисяч. Тепер артилерійні бої ще провадяться. Подекуди роблять Французи наступи.

На російському фронті наступає. На російському фронті не сталося нічого особливого.

Всім читачам і прихильникам нашої газети шлемо сердечний привіт із нагоди свята першого мая.

Редакція.

Таборова хроніка.

Віче. У четвер, 26. квітня в загальнім бараці відбулося віче, на якому президент С. В. У. Скоропись-Йолтуховський ділився своїми враженнями та спостереженнями з подорожі по Волині.

Дуже гарно змалював т. Скоропис усі відносини, які панують поміж населенням і військовими чинниками, як ставиться народ до своєї рідної школи й яку користь принесла ця школа навіть тепер і що принесе в будущчині. Обговорюючи шкільну справу спинився на питанні про "Січі". Підніс надзвичайно велике значення "Січі", а особливо під цей час, коли нам Українцям необхідно як найкраще перевести організацію своїх сил, навчити ся володіти тими силами й направляти їх проти всіх ворогів нашого народу, чи то буде огонь, чи правительство, чи навіть ціла держава.

Театер. У неділю, 29. квітня відбулася вистава „Пошились у дурні“ комедія на З. дії

М. Кропивницького. Вже сама думка поставити юпесу являється великою помилкою. Всі тини виведені в ній як не дурниками, то бокаріною і ланіми. В інший час ця карикатурність може бути кідалась так у місі, але тепер це дуже немило вражає. Мабуть із цієї причини більшість артистів почувала себе на сцені ніби звінчаними.

Чудовий, просто з життя взятий тип, дав т. Вартовий у ролі Нечипора, гарний був також т. Орлюк у ролі Коваля. Писар був досить гарний, але занадто пишний і поважний. До того ж одягнений дуже по джентльменськи. Т. Срібнік (Кукса), скарикатурував уже й так карикатурний тип. Своїми гримасами, штучними й неприродними робив просто тяжке враження. Решта виконавців провела свою роль сіро, роблено; було видно, що вони силкуються відати відповідний тип як найкраще, але всі намагання ще більше псуvalи враження.

Л.

Купуйте книжки!

В НАІШІЙ ТАБОРОВІЙ КНИГАРНІ МОЖНА КУПУВАТИ ТАКІ КНИЖКИ:

К. С.
М. ГРУШЕВСЬКИЙ. Ілюстрована історія України 7 50
Як жив український народ 70
С. СМАЛЬ-СТОЦЬКИЙ і Ф. ГАРТНЕР. Граматика української мови 1 90
КВІТКА-ОСНОВЯНЕНКО. Твори в двох томах по 2 —
С РУДАНСЬКИЙ Твори в трох томах по 2 —
Т. ШЕВЧЕНКО. Твори в двох томах по 2 —
” ” ” Малий „Кобаар“ видання С. В. У. 1 —
ЕВАРНИЦЬКИЙ Народні пісні 1 60
КАЛЕНДАР—ПАМЯТКОВА КНИЖКА С. В. У. на 1917. рік 2 —
„РОЗВАГА“ — Календар полонених Українців на 1916. і 1917. роки 1 —
РУДНИЦЬКИЙ Підручник німецької мови 3 50
” ” ” в гарній оправі 6 50
АЛИСЬКЕВИЧ і ГАМЧИКЕВИЧ. Німецькі вправи 3 60
ЛЕВИЦЬКИЙ і ОГОНОВСЬКИЙ. Альгебра 3 —
ОГОНОВСЬКИЙ. Фізика 2 20
КМІЦІКЕВИЧ і СПІЛКА. Німецько-український словник 10 —
ВАСИЛЕНКО. Щитки селян на Полтавщині 14
ІВАНИЦЬКИЙ. Як збудити ся ярів і пісків 12
” ” ” Мале та розумне 14
ПАДАЛКА. Про вживання полтавських хліборобів 10
ЧИКАЛЕНКО. Роман про сільське господарство 18
М. ГРУШЕВСЬКИЙ. Про народну українську школу — 50

К. С.
КОС. Лічені в трахоми
Очні хиби в новобранців
Про полові справи
Слідами Українських Січових Стрільців 3 —
ЗАЛІЗНЯК. Соціологія і соціальні науки 20 —
ЦЕГЕЛЬСЬКИЙ. Самостійна Україна 20 —
БАРВІНСЬКИЙ. Звідки пішло імя Україна 20 —
ВОЗНЯК. Наша рідна мова 10 —
ФРЕМОВ. Національне питання 30 —
Еврейська справа на Україні 42 —
ГІЛКА. Війна і захддання україн. робітництва 10 —
ЗАЛІЗНЯК. Від монархії до республіки 30 —
” ” ” Церков і католицькі партії в XIX. в. 45 —
ПЕРЕК З НІМ. Р. Д. Міжнародні революційні партії 40 —
СВАРНИЦЬКИЙ. Христос воскрес в серці чоловіка 84 —
ФРАНКО. Панські жарти 90 —
” ” ” Лис Микита 1 40 —
ПАМЯТИ І. ФРАНКА 30 —
ЗАКОН БІЛУІТВ 75 —
БОБКЕВИЧ. В небі (поезія) 20 —
ФЕДЬКОВИЧ. Оповідання 40 —
ЯНОВСЬКА. „Нолі ме тамгер“—драма 1 20 —
ГОЛОЩУК. Дарвінізм 70 —
М. ПОРШ. Про автомобілю України 55 —